

DIFI

Direktoratet for forvaltning og IKT

Miljøkrav i offentlige anskaffelser ***9. desember 2008***

Arnhild Gjønnnes, NHO og Stein Erik Fjeldstad, DIFI

Hvorfor sitter DIFI og NHO her sammen?

Essensen:

- Vi må ta miljøhensyn i anskaffelser
- Det kan gjøres lett
- Innkjøpende organisasjon kan spare penger og vise samfunnsansvar
- Leverandører kan spare penger i egen drift, og vinne konkurranser

Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi)

- Fra 1. januar 2008 opprettes Direktoratet for Fornyning og IKT (DIFI)
 - <http://www.difi.no/difi.aspx?m=42591>.
- består av tidligere
 - Statskonsult
 - Norge.no
 - E-handelssekretariatet
 - Det er også overført enkelte oppgaver og stillinger fra Fornyings- og administrasjonsdepartementet.
 - 4 stillinger til innkjøp med miljøhensyn
- Direktoratet er underlagt [Fornyings- og administrasjonsdepartementet](#).
- Representerer rådgivningsressurs på mindre forespørsler
- DIFIs visjon: Utvikling gjennom samarbeid

Satsingsområder og perspektiver, FORELØPIG

- Handlingsplanen
 - Verktøy, opplæring,
 - Støtte prosesser
 - Knutepunkter
 - Innovasjon/næringsutvikling
- Sektorsatsing, kanskje:
 - Helse
 - Universitet/høyskole
 - NBS, Jernbaneverket, Statens Vegvesen
 - Statsbygg
- Programsatsing
 - Livskraftige kommuner
 - Fremtidens byer
 - +
- Bransje/produksatsing, kanskje: (i tillegg/overlapp med kriteriene)
 - Bygg
 - IKT/e-samarbeid
 - Mobilitet/Bil
 - Helse

Hvorfor miljø- og samfunnsansvar?

GUIDE ON DEALING WITH INNOVATIVE SOLUTIONS IN PUBLIC PROCUREMENT

10 ELEMENTS OF GOOD PRACTICE

Innovasjon kan drives frem gjennom miljøhensyn i innkjøp

*Commission staff working document
SEC(2007) 280*

Hva er miljøbevisste offentlige anskaffelser? Forsøk på en definisjon:

”Miljøbevisste offentlige anskaffelser gjennomføres når miljøhensyn integreres i anskaffelsesprosessen, og det dermed **identifiseres og velges** løsninger som har lav negativ påvirkning på miljøet”

Kilde: Handlingsplan for Nasjonalt panel for miljøbevisste innkjøp

Hva sier det offentlige regelverket om miljøhensyn i offentlige anskaffelser?

Lov om offentlige anskaffelser (LOA):

- LOA § 6 som sier at ”.....**skal** under **planleggingen** av den enkelte anskaffelse ta hensyn til **livssyklus kostnader, universell utforming og miljømessige konsekvenser** av anskaffelsen”
- Bestemmelsen over er gjentatt i FOA § 3-1 Grunnleggende krav for alle anskaffelser

Miljø i det offentlige regelverket -II

Forskrift om offentlige anskaffelser (FOA):

- FOA § 8-3 (1) og § 17-3 (1) ”...Ved utforming av kravene **skal** det legges vekt på **livssyklus kostnader** og **miljømessige konsekvenser** av anskaffelsen. Det **skal** så langt det er mulig stilles **konkrete miljøkrav** til produktets ytelse eller funksjon.”
- FOA § 17-3 (4) Sier at: Ytelses- eller funksjonskrav kan omfatte **miljøegenskaper**

Miljø i det offentlige regelverket

Oppsummert:

Grande Røys 26.11.2008:

Kartlegging av regelbrudd viser at det sjelden er regelverket som er problemet, men forståelsen av regelverket. Miljøhensyn kan tas!

Plikt:

Innkjøper har plikt til å ta miljøhensyn

- i planleggingsfasen, om kontraktens gjenstand
- i tekniske spesifikasjoner (**konkrete miljøkrav**).

Valgfritt:

Innkjøperen kan i tillegg stille

- miljøkrav **til leverandør**
- krav til **gjennomføring av leveransen**
- **tildelingskrav**, belønne i tillegg gode løsninger

Trend: Økt fokus på miljø- og samfunnsansvar

- **Handlingsplan for miljø og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser iverksatt juli 2007**
- **DIFI etablert januar 2008**
 - Egen miljøfunksjon opprettet
- **”Knutepunkter” (Regionale rådgivningsfunksjoner) for miljøhensyn i innkjøp etableres**
- **Stadig flere innkjøpere stiller miljøkrav**
 - bruker avanserte/strukturerte evalueringsmetoder
 - motiverer for innføring av miljøledelse ved kjøp av tjenester!
- **Stadig flere leverandører fokuserer på miljø**
 - Opplever bedre konkurransegrunnlag: Klarer krav, miljø tellende
 - Kan vise at miljøledelse kan gi innsparinger
 - Ser at miljøstyring er nødvendig for å koble oppgaver sammen
 - Tenker samfunnsansvar

Nasjonalt panel for miljøbevisste innkjøp (Innkjøpspanelet)

- Oppnevnt av Miljøverndepartementet
- Virketid: 2005 – 2008
 - Bestemt videreført ut 2009
- Mandat (revideres):
 - Panelet skal bidra til økt kompetanse på miljøbevisste innkjøp i Norge
- Sekretariat: Difi
- Mer info og kontaktinformasjon på: www.innkjopspanelet.no

Hvordan implementere handlingsplanen i styringssystemet og praktisk arbeid?

- I styringssystemet:
 - Miljø/samfunnsansvar inn i forsyningspolitikken
 - Lag mål, delmål, handlingsplan (Miljøstyringssystemtenkning)
- I den praktiske hverdagen:
 - Lag sjekklister for å vurdere miljøkonsekvenser av anskaffelsene
 - Bruk verktøy (kriteriesett etc)
 - Lag nye kriteriesett om det ikke finnes på området
 - Legg livsløpskostnader til grunn og evaluer systematisk
 - Rapporter: Vis ledelsen at du gjør det!

Støtteverktøy: Kriteriesett - arbeidsmåte

1. Etablering av ressursgruppe
 - innkjøpere, leverandører, bransjeorganisasjoner, jurister, panelet
2. Innhenting modeller/info fra andre kriteriesett
 - harmonisering med EUs kriterier
3. Forslag til kriteriesett – ressursgruppehøring- evt justering
4. Regelvask om metodesamordning så langt mulig
5. Utsending på stor/åpen høring – evt justering
6. Pilottesting i faktiske innkjøp – evt justering
7. Utlegging på nettet

Miljøhensyn i anskaffelser på 1-2-3-4-5-6

1 Behovsvurdering

Hvorfor?

- Størst potensial for kostnads- og miljøeffekt

2 Krav til leverandør

Hvorfor?

- Sikre leverandør som gir lav miljøbelastning
 - Systemer
 - Kompetanse

Slik: Eksempel kvalifikasjonskrav renhold

- ***Lav miljøbelastning***
- Det kreves kompetanse som sikrer lav miljøbelastning ved utførelse av tjenesten. Leverandøren skal ha:
 - Plan for opplæring av personalet i HMS, herunder avfallshåndtering, renholdsmetoder, bruk av rengjøringsmidler og utstyr
 - Skriftlige arbeidsinstruksjer
- **Dokumentasjonskrav:**
 - Redegjørelse for eksisterende rutiner som dokumenterer at kravet er dekket. Hvis rutinene er beskrevet i virksomhetens kvalitets- eller miljøledelsessystem i henhold til ISO 14001, EMAS eller andre tredjepartsverifiserte systemer, er det nok å legge frem et gyldig sertifikat. Eventuelt lisens for Svanemerket for rengjøringstjenester eller andre tilsvarende ordninger.

I bruk i dag:
Larvik
Trondheim
Nordland FK

Kval. krav - eksempel

4 Leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner

Oppdragsgivers kvalifikasjonskrav	Dokumentasjon – bevis for at de stilte krav er oppfylt
<p>Krav 3: <i>Det kreves erfaring fra tilsvarende oppdrag</i></p>	☐ Oversikt over leverandørens totale bemanning
<p>Krav 4: Det kreves god gjennomføringsevne</p>	☐ Bemanning for dette oppdraget (organisasjonsplan) med navn og CV for nøkkelpersoner som skal utføre oppdraget
<p>Krav 4: <i>Det kreves et godt og velfungerende kvalitetssikrings-System</i></p>	☐ Foretakets viktigste leveranser de siste 3 årene, inkl. verdi, tidspunkt og mottaker
	☐ Beskrivelse av maskinpark, utstyr eller annet tilgjengelig utstyr som har betydning for utførelse av denne kontrakten
	☐ Prøver, beskrivelser og/eller prospekter av produktene som skal leveres
	☐ Redegjørelse for firmaets helse, miljø, og sikkerhetspolicy
	☐ Redegjørelse vedrørende foretakets kvalitetssikringssystem/ styringssystem

Kvalifikasjonskrav:

Spørsmålene her dreier seg om leverandøren er kvalifisert som leverandør til Larvik kommune. Det betyr at leverandøren må svare på alle spørsmålene som stilles. Dersom leverandøren ikke svarer positivt ihht våre krav, er han ikke kvalifisert.

Spørsmål	Svar	
	Ja	Nei
1. Finnes det et miljøstyringssystem iht. ISO 14001, EMAS eller Miljøfyrtårn i virksomheten? Er virksomheten sertifisert?		
<i>Hvis nei på spm. 1 – svar på spm 2-5</i>		
2. Har virksomheten utarbeidet en miljøredegjørelse eller miljørapport?		
3. Bedriver virksomheten aktivt miljøarbeid internt i forbindelse med egen drift gjennom at: A/ Er det gjennomført noen form for miljøopplæring i virksomheten		

Tilbyder er kvalifisert:

- a Dersom svaret er ja på spm. 1
- b Dersom svaret er ja på spm 2-5
- c Dersom svaret er nei på spm 2-5, men aksepterer 2-5 ila avtalens første 6 mnd

Gir leverandøren mulighet for å oppfylle krav i avtaleperioden dersom det ikke er på plass ved avtaletidspunktet

Kommentar fra tilbyder

Vi aksepterer å gjennomføre tiltak slik at svar på spm 2-5 kan bekreftes positive i løpet av avtalens 6 første måneder.

Andre kommentarer:

Tildelingskriterier

Disse benyttes i evalueringen av det enkelte tilbud og overfor de leverandørene som har kommet gjennom kvalifikasjonsfasen. Disse kriteriene skal kun fokusere på produktene som leveres.

Nedenfor finner dere spørsmålene, samt antall poeng som gies. Vi vil evaluere miljødelen etter dette. Med minimum poeng mener vi antall poeng som er nødvendig for å bli leverandør.

3 Krav til vare/tjeneste

Hvorfor?

- Sikre minstenivå på miljøhensyn i varer/tjenester

Miljøtilpassede biler i Oslo kommune

- Oslo kommune har laget definisjon av "miljøbil"
- Anbudskonkurranse gjennomført i 2004 med godt økonomisk og miljømessig resultat
- Miljøkrav i spesifikasjonen:
 - Bensin: 140 g CO₂ per km
 - Diesel 122 g CO₂ per km
- Resultat: El-bilen Kewet, Skoda Fabia, Toyota Yaris, Toyota Yaris Verso og Toyota Prius

4 Tildelingskriterier

Hvorfor?

1. Dersom du stilte disse som krav, ville de begrense markedet vesentlig
 2. Dersom du vil belønne de beste i markedet
- NB!
 - Du vil få merarbeid i form av evaluering
 - Prøv å legge livsløpskostnader til grunn der det er mulig

Eksempel tildelingskriterier IKT-utstyr

- 20% miljø (minst?)
 - Deler for reparasjon, erstatning eller oppgradering garanteres å være tilgjengelige i minst 5 år etter at produktet er produsert.
 - Plastdeler som er tyngre enn 25g ikke inneholder flammehemmende stoffer eller blandinger som er tildelt noen av følgende risikosekvenser iht. EØS-direktiv 67/548/EØF:
 - R45: kan forårsake kreft.
 - R46: kan forårsake arvelige skader
 - R60 kan skade forplantningsevnen
 - R61: kan skade barnet under graviditeten

Tildelingskriterier IKT (2)

Dokumentasjonskrav:

- Utfylt egendeklarasjonsskjema underskrevet av leverandørens ansvarlige.
- Alle produkter sertifisert iht. det Europeiske miljømerket, den nordisk Svanen, Blå Engel eller TCO 05 merking aksepteres. Annet relevant bevis vil også bli akseptert.

5 – Evaluering av tildelingskriterier

Hvorfor modellverktøy?

- For å lede tildelingskriteriene inn i en metode som er:
 - systematisk,
 - forutsigbar og
 - etterprøvbar.

Tilbudet oppgir informasjon som behandles ulikt:

- Kvalifikasjonskrav og kravspesifikasjon må være oppfylt (SKAL)
- Tilbudets kostnadskomponenter vurderes i økonomiske kalkyler
- Tilbudets øvrige fordeler vurderes etter poeng
- Sluttevalueringen veier økonomiske og ikke-økonomiske kriterier sammen

Oppgi vekt NNV:

0,4

(bestemmes skjønnsmessig ut fra viktigheten av kronespørsmålene kontra poengspørsmålene)

Vekt poeng:

0,6

(beregnes automatisk)

Høyeste tall er best

	Alle SKAL-krav oppfylt (JA/NEI)	Nåverdi (neg. tall)	Poeng	Nåverdi-indeks	Poeng-indeks	Vektet indeks	Tilbuds-rangering
Tilbud A:	JA	-550	30	84	55	66	3
Tilbud B:	JA	-460	35	100	64	78	2
Tilbud C:	JA	-600	55	77	100	91	1
Tilbud D:	JA	-520	20	88	36	57	4

Beste nåverdi/poeng:

-460 55

Beste score settes lik indeks 100 (benyttes ved indeksering av nåverdi/poeng).

6 Kontraktskrav – krav til gjennomføring i avtaleperioden

Hvorfor?

- Vi vil sikre et visst nivå av miljøhensyn i avtaleperioden

Eksempel gjennomføringskrav: Returordning for emballasje

Emballasje: Hvis norsk leverandør (produsent eller importør) benytter emballasje, skal det senest ved kontraktsinngåelse fremlegges dokumentasjon for at leverandøren er medlem i en returordning eller oppfyller forpliktelsen gjennom egen returordning med egen ordning for sluttbehandling hvor emballasjen blir tatt hånd om på en miljømessig forsvarlig måte (Grønt Punkt Norge AS eller tilsvarende returordning).

Noen velger å legge dette som krav til leverandør
Sterkere, enklere å administrere

Flere eksempler på gjennomføringskrav

- **Eco-drive**

Leverandøren skal tilby kurs i Eco-drive som en del av leveransen

- **Annet:**

- Varene skal leveres i bulker og ikke med separat emballasje.
- Emballasjen må være av resirkulerbart materiale.
- Transporten skal foregå med båt

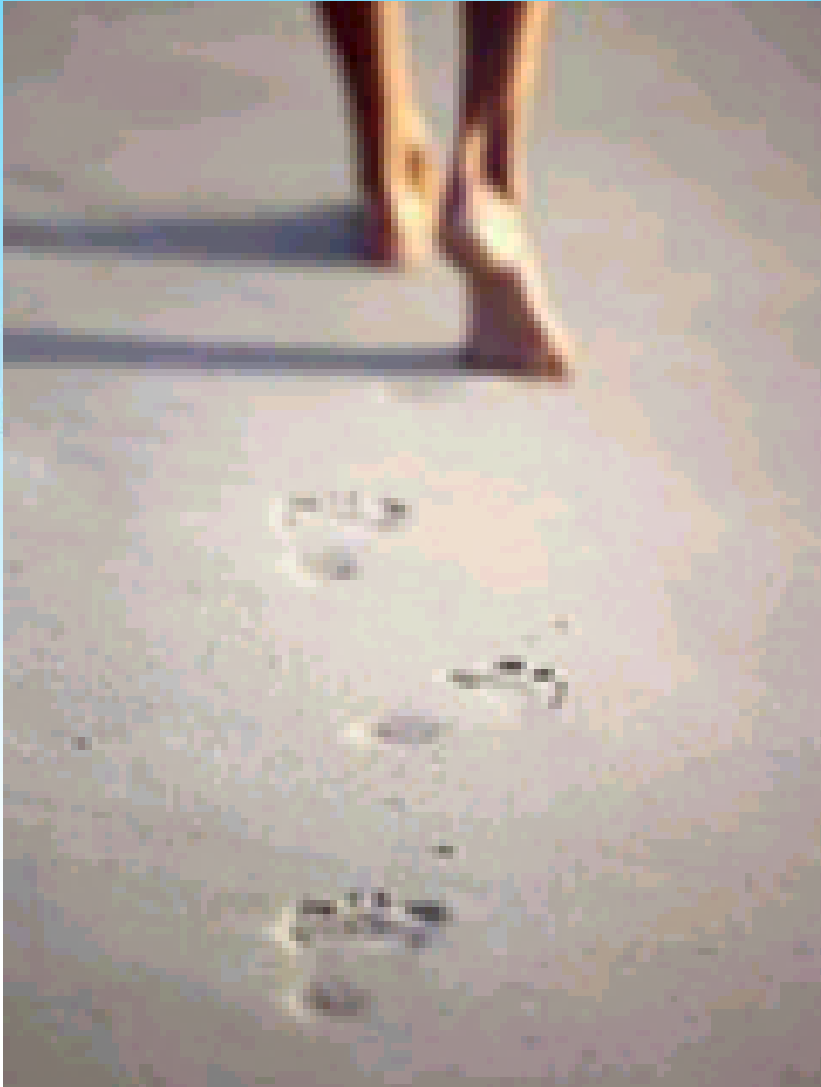
Oppsummering:

- Vi må ta miljøhensyn i anskaffelser
- Det kan gjøres lett
- Innkjøpende organisasjon kan spare penger og vise samfunnsansvar
- Leverandører kan spare penger i egen drift, og vinne konkurranser

Lykke til !!

Veien videre...

Lykke til 😊